

Voorbeeldig schoolgebouw

Een bijzonder gebouw voor een bijzondere school. De 'heftige' binnenkant van de nieuwe Michaelschool in Leeuwarden.

kleuters in het centrale hart van de school. Rechts de afdektegel en het gat waarin de grondsteenspreuk komt te liggen.

MARJA BOONSTRA
FOTO'S JILMER POSTMA

Hij heeft wel eens met minder uitgesproken schoolbesturen gewerkt, dat klopt. Maar Allard Vogelzang van het Groningse architectenbureau Onix is toch heel tevreden over de nieuwe Michaelschool in Leeuwarden. De plek, aan de Hercules Segherstraat, is onopvallend, de buitenkant nog tamelijk ingetogen maar de binnenkant is heel bijzonder. In Vogelzangs woorden zelfs „heftig”. „Er gebeurt veel”, zegt hij. En dat klopt. Wie binnenstapt, komt ogen te kort. Wat een ruimte, wat een licht, wat een vormen. Terwijl 'zij van Onix' zich bewust een beetje hebben ingehouden. Want het schoolbestuur heeft niet alleen een duidelijke visie op het onderwijs dat er op de Vrije school gegeven wordt maar ook op de vormgeving van het gebouw waarin dat gebeurt. En dus was er voortdurend overleg tussen de architecten en de drie leden van de bouwcommissie van de school. Over de deuren en ramen aan de binnenkant, over de kleuren, over de materialen. Bij Vrije scholen is het onderwijs maar ook

de inrichting gebaseerd op de antroposofische leer van Rudolf Steiner. Dat is in dit gebouw niet anders. Vogelzang: „We hadden al heel snel een klik met de bouwcommissie en zijn tot een eigentijdse vertaling van de antroposofische architectuur gekomen. De school is een soort spons, alle kamers staan in verbinding met elkaar en met het centrale hart. Het gebouw is een continue ruimte.” Dat klinkt ingewikkeld maar beter

kent in de praktijk dat iedereen rondom zichtbaar is. Dat je niet het gevoel hebt dat er mensen onder en boven zijn maar dat je met zijn allen op één vloer bent. Hoewel iedere klas wel zijn eigen lokaal heeft. Maar alle deuren hebben ramen. De buitenkant van de school is niet heel spectaculair. Hij is wit, dat wel. Maar er is rekening gehouden met de woonhuizen rondom. Er staat niet een kolos van een gebouw. Veel van het materiaal dat

buiten is gebruikt, zit ook aan de binnenkant. Hout, beton. Maar ook glas, marmoleum en vilt. Vilt? Ja, vilt. In de grote zaal bestaat de achterwand van het podium uit zeven panelen, die gespannen zijn met warme vilt van kunstenaar/ontwerper Claudy Jongstra uit Spannum. Claudy heeft twee kinderen op de Michaelschool en zat in de bouwcommissie. Ze is heel enthousiast over de nieuwe school. „Dit gebouw heeft een aanjaagfunctie, het is een voorbeeld voor andere scholen.”

Tijdgeest

„Het ademt ook helemaal de tijdgeest, want volgens trendvoorspeller Lidewij Edelkoort kiezen we weer voor weldadigheid, voor de menselijke schaal, voor gemeenschapsvorming. De verschraving in het openbare leven is overal zichtbaar. In ziekenhuizen en verpleeghuizen is amper budget om iets te doen met de effecten van de omgeving op de mensen die er verblijven. Edelkoort voorspelt de behoefte aan kleinschaligheid, warmte en aandacht voor de uitwerking van kleur.” De zeven doeken van Jongstra stellen een labrynt voor. In een labrynt kun je niet verdwalen maar

moet je wel hindernissen nemen om tot de kern te komen. En dat is ook de filosofie van de Vrije school. Kinderen op hun levenspad begeleiden en helpen om tot hun kern te komen. Het motto van de Michaelschool is 'Worden wie je bent. Wurde wa'st bist'. Ook over de kleuren in de school is zorgvuldig nagedacht. Christien Starckenburg, interieurontwerper van woonwinkel Jan de Jong: „We wilden een school waar het goed toeven is.” Haar man zat ook in de bouwcommissie, ze hebben een kind op de Michaelschool. Vorig jaar bezocht ze met haar gezin het Goetheanum in Dornach (Zwitserland), de hoofdzetel van de antroposofische vereniging. „Ik raakte er erg door geïnspireerd, het is zo'n bijzonder gebouw.” Daar zag ze ook de speciale kleuren en vormgeving, die in de wereld van de vrije scholen een grote rol spelen. De kleuren lopen parallel met de ontwikkeling van het kind. En zo zijn ze ook in Leeuwarden toegepast. Starckenburg: „De kleuters zitten in een roze omgeving, die warmte, veiligheid en omhulling geeft. In de eerste klas krijgt dat roze iets meer rood. De tweede klas is warmegeel.” „De derde klas is die van de over-

Grondsteenspreuk

Iedere Vrije School heeft een grondsteenspreuk, die door de leraren wordt opgesteld. Bij de Michaelschool ligt hij letterlijk onder de grond. De spreuk van de oude school is opgedolven en meegenomen. Die krijgt straks een

nieuwe plek in de tuin. De nieuwe tekst verdwijnt volgende week onder een speciale tegel in het hart van de school. „Het is onze basis. Je zegt waar je als school voor staat”, legt directeur Marie Marth Prins uit.

De kleuters zitten in een roze omgeving. Warmte, veiligheid en omhulling.

De doeken van Claudy Jongstra in de grote zaal symboliseren het labrynt.

Rudolf Steiner

Rudolf Joseph Lorenz Steiner (1861-1925) was een Oostenrijkse filosoof, schrijver, architect en pedagoog. Hij is bekend geworden als grondlegger van de antroposofie en haar praktische toepassingen, zoals het vrijeschoolonderwijs. Kern van de pedagogische inzichten van Steiner is zijn opvatting van de ontwikkelingspsychologie van het kind. De lesstof is in overeenstemming met de fase waarin het kind verkeert en sluit aan op de behoefte van het kind.

'Het nodigt uit om elke hoek te gebruiken'

Kwaliteit, veiligheid en rust

ganisch en plastisch. Het beton is onafgewerkt gelaten, puur en stoer. Oorspronkelijk waren alle binnenruimten standaard en recht maar dat hebben we gewijzigd. Nu zijn de kozijnen en ramen van Oregon pine, met de voor de antroposofie karakteristieke 'abge-ekte' hoeken. De vormen komen ook terug in de deuren van de kasten die meegenomen zijn van de oude school. Abge-ekt. Marie Marth Prins, directeur van de Michaelschool, moet er een beetje om grinniken. Volgens haar bestaat het woord niet eens. Het klinkt Duits maar is

door Nederlanders bedacht, zegt ze. Prins is sinds vijf jaar directeur. Afkomstig uit Den Haag waar ze ooit zelf op de Vrije school zat. „We kiezen voor kwaliteit, veiligheid en rust. Dat zie je terug in ons onderwijs en in dit gebouw. Als het over kwaliteit gaat, willen we dat onze kinderen goed presteren. Ze leren lezen, rekenen en schrijven volgens de gewone lesmethoden. Onze groepen acht zitten veelal boven het landelijk gemiddelde.” „Maar het gaat niet alleen om kennis stampen. Ons doel is niet zo hoog mogelijk scoren maar ervoor te zorgen dat kinderen als zelfstandig denkend mens op eigen benen kunnen staan. Dat ze kunnen samenwerken, gevoelens verwoorden, leren luisteren en een gezonde werkhouding hebben.” „Het gebouw is ondersteunend en nodigt uit om elke hoek te gebruiken. Dat is ook kwaliteit.” De tuin buiten is nog niet af. Het moet een natuurspeelplaats worden, waar iedere klas straks zijn eigen deel heeft in de moestuinen. Dan wordt er gezaaid, geoogst en gegeten van groenten, bessen, aardbeien. Op dit moment telt de Michaelschool 165 leerlingen uit Friesland en Groningen. Ze hebben de ruimte voor 180 kinderen.